

Geografie - jediná? rozdělená? jednotná? množná? síťová? moc a odpor, proudy a stroje?
(hlavní teze příspěvku)

Alois Hynek

Katedra geografie, Fakulta přírodně-humanitní a pedagogická, Technická univerzita v Liberci, Voroněžská 1329/13, 460 01 Liberec 1, e-mail: alois.hynek@tul.cz

Začneme otázkou: má geografie nějaké ústředí? Kde je? Je tam někdo? Co tam je?

Jediná:

- Sdílejí ji často jednotlivci či týmy, univerzitní pracoviště
- Většinou se opírají o díla našich významných geografů (Vitásek, Korčák....)
- Projevuje se i přijetí zvolené zahraničních geografie
- Často ji prosazují proti jiným jedním/jednotným nebo množným/pluralitním
- Nedomínuje ani v geografickém vzdělávání - ZŠ, SŠ

Rozdělená:

- Hlavní důvod: FG (fyz.geo.) jsou bližší přírodní vědy a HG (hum.geo.) společenské
- Chybí téma FG celků, dominují FG složky
- Zaměňování sociální a humánní geografie
- Komunikace FG a HG je problematická i epistemologicky/metodologicky
- RG (reg.geografie) spojuje FG a HG často jen formálně
- Studium krajiny jde rovněž po rozdílných kolejích a často odděleně
- Ani kartografie a GISy nepůsobí jako amalgám

Jednotná:

- Univerzitní pracoviště mají zpravidla své účelové verze geografie
- Problémem je vztah fyzické a humánní geografie
Nelze redukovat na rozdíly, byť samozřejmě jsou (K.SAUER, L.MCDOWELL)
 - Hledání spojujícího, např. environmentální témata
- Nejsou akceptovány souvztažnosti konceptů krajiny a regionu - otázka konceptuální mřížky
 - Krajina = slovo národní....její materialita a spiritualita
 - Krajinný ekosystém = termín mezinárodní
 - Region individuální a generický: znaky jedinečné, zvláštní a běžné
 - HYNEK A. (2009): *Prostorovosti: místa, krajiny, regiony. Acta Geographica Universitatis Comeniana* No. 53, 2009, pp. 123-132. Univerzita Komenského v Bratislave.
- V geografickém vzdělávání neakceptování Anderson a Krathwohl (kognitivní taxonomie)
- HYNEK A. (2008): *Geographium. Miscellanea Geographica, Universitatis Bohemiae Occidentalis*, 14, ZČÚ Plzeň, ed. M.Čechurová, s.39-45

Množná/pluralitní:

- Jejím hlavním projevem jsou geografické disciplíny pokrývající FG složky a lidské činnosti, symptomem je tematizace geografie
- Debaty většinou začínají a končí paradigmaty, chybí rozlišení mezi explanací a interpretací (rozumění vs.vysvětlení (viz např. v mezinárodních vztazích - P. BARŠA, 2009: Pět dilemat společenské vědy)
- Měla by akceptovat povrchová a hlubinná data (CLOKE, P., COOK, I., CRANG, P., GOODWIN, M., PAINTER, J., PHILO, C.2004. *Practising Human Geography*. London: SAGE Publications, 416 s.)

- Doceňuje geografické myšlení, diskurzivitu a podmínky/předpoklady této diskurzivitu
 - Prostor absolutní, relační a relativní (in D.Harvey: Critical Reader)
 - Prostorovost/i jako proces/y (CLOKE, P., CRANG, P., GOODWIN, M. 2005. Introducing Human Geographies. , 2nd ed. London: HodderArnold, 653 s.)
 - Význam etnografického studia, participativních metod, semistrukturovaných rozhovorů, terén přírodní a sociální - expedice, geostatistika, GISy, numerické modely, grafika, kódování...zkušenosti ze studia Deblínska (A.HYNEK, B.SVOZIL, J.TRÁVNÍČEK, J.TROJAN.....T.VÁGAI - Frýdlantsko)
- Její rám umožňuje komplementaristické pojetí i partnerství s jinými disciplinami

Sítová:

- Sítě a aktéři, rozumějící interakcionismus a vysvětlující strukturalismus (zmíněný P. BARŠA , 2009), jednání a struktury
- Dnes v kurzu,ale jsou nejen aktéři, nýbrž i dotčení, rozhodovatelé, podílníci, experti....
- Hlavně v tématech regionálního rozvoje (úspěch Teorií reg.rozvoje - BLAŽEK,UHLÍŘ, 2002)
- Nedostatečné sítě v geografickém výzkumu
- Silnější vazby s negeografy

Moc a odpor, proudy a stroje:

- Moc a vědění , mikropolitika moci, biopolitika, demokracie - M.FOUCAULT,
- Diskurz , archeologie vědění a genealogie (M.FOUCAULT)
- Touha, imanence, subjektivace - G.DELEUZE, F. GUATTARI
- Arborescenty a rhizomy, molární a molekulární, multiplicity/mnohosti a asambláže, deteritorializace a reteritorializace - plošiny
- Geographium (HYNEK A. - Plzeň 2007)
- Prostorovost jako proud (HYNEK A. , VÁVRA J.,2007: (Přinejmenším) čtyři prostorovosti krajiny . In: Fyzickogeografický sborník 5 z 24. výroční konference fyzickogeografické sekce České geografické společnosti 13. a 14.února 2007 v Brně. Fyzická geografie- výzkum, vzdělávání, aplikace , ed. V.HERBER, MU Brno, 2007, s.7-14)
- Stroje na témata, např. Millennium Ecosystem Assessment, pragmatický instrumentalismus regionálního rozvoje jako tvorba prakticky užitečného poznání (inspirováno M.KOŘAN, 2009)

Na závěr odpověď na otázku z úvodu příspěvku:

Hledal jsem, ale bez výsledku, různá místa si říkají ústředí,ale ústředí by mělo být jen jedno.... Není? Že by pluralita? Byť je subjekt nepolapitelný (S. Žižek), tak subjektivace je silná. Odpor je nezbytný, protože moc není v tomto případě pozitivní..... jaká je politika geografie?